

Hrvatsko društvo za transportno pravo

Radionica

***Novo uređenje prava putnika u cestovnom prometu u
Europskoj uniji i odgovornost prijevoznika***

Dr.sc. Marijan Ćurković, izvanredni profesor

Obvezna osiguranja i zaštita putnika u cestovnom prijevozu

Zagreb, 21. veljače 2018.

Zaštita putnika u cestovnom prijevozu uređena je kroz:

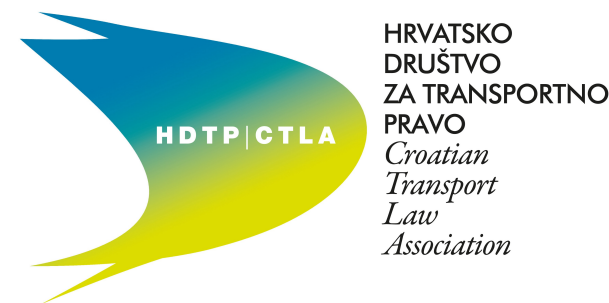
**A) OBVEZNO OSIGURANJE OD ODGOVORNOSTI ZA
ŠTETE NANESENE TREĆIM OSOBAMA**

i

**B) OBVEZNO OSIGURANJE PUTNIKA U JAVNOM
PROMETU OD POSLJEDICA NESRETNOG SLUČAJA**

PLAN IZLAGANJA:

A

OBVEZNO OSIGURANJE VLASNIKA/KORISNIKA MOTORNIH VOZILA OD ODGOVORNOSTI ZA ŠTETE NANESENE TREĆIM OSOBAMA:

§ - najvažnije postavke zakona o obveznim osiguranjima u prometu,

§- sive zone zaštite trećih osoba (putnika) po tom zakonu:

- › pojam „**UPORABA**“ motornog vozila
- › pojam „**JAVNA CESTA I OSTALE POVRŠINE NA KOJIMA SE ODVIJA PROMET**“
- › pojam „**ČISTA IMOVINSKA ŠTETA**“
- › „**NAJNIŽA OSIGURANA SVOTA**“ na koju se mora ugovoriti osiguranje,
- › **ROKOVI** za rješavanje odštetnog zahtjeva – **OBRAZLOŽENA PONUDA I UTEMELJENI ODGOVOR,**

§ - garancijski fond za zaštitu žrtava cestovnog prometa:

- › štete uzrokovane **NEOSIGURANIM I NEPOZNATIM** motornim vozilom,
- › štete u slučaju **STEČAJA** štetnikovog osiguratelja od odgovornosti .

B

OSIGURANJE PUTNIKA U JAVNOM PRIJEVOZU OD POSLJEDICA NESRETNOG SLUČAJA

- karakteristike tog osiguranja
- pojam **putnik**
- pojam **nesretan slučaj**
- pojam **invaliditet**

- **KUMULACIJA PRAVA;** osiguranje od posljedica nesretnog slučaja kao osiguranje od odgovornosti?
- **SIVA ZONA** ovog osiguranja:
 - Najniže osigurane svote
 - Tablice invalidnosti

OBVEZNO OSIGURANJE OD ODGOVORNOSTI ZA ŠTETE UZROKOVANE UPORABOM MOTORNIH VOZILA

Socijalna funkcija obveznog osiguranja od autoodgovornosti – prema dvije kategorije osoba:

A) PREMA VOZAČIMA/ŠTETNICIMA/OSIGURANICIMA:

omogućava im nastavak normalnog gospodarsko-socijalnog života preuzimajući njihovu obvezu naknade štete oštećenima, sprječavajući umanjenje njihove imovine...

B) PREMA OŠTEĆENIM OSOBAMA: brza, učinkovita, adekvatna naknada pretrpljene štete, radi vraćanja stanja prije štetnog događaja...

Tko je nositelj socijalne zadaće osiguranja: **OSIGURATELJ** – moderni poduzetnik koji ima za cilj: ostvariti profit, dividendu.

Direktiva br. 2009/103/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 16. rujna 2009 u odnosu na osiguranje od građanske odgovornosti u pogledu uporabe motornih vozila i izvršavanja obveze osiguranja od takve odgovornosti (Šesta ili kodificirana direktiva, Sl. list EU br. L 263/11, od 16.09.2009.) :

t.2. Considerando (preambula):

„U osiguranju od građanskopravne odgovornosti u pogledu uporabe motornog vozila (obvezno osiguranje motornih vozila) posebno je važno za europske državljane, kako za

- **UGOVARATELJA OSIGURANJA**, tako i za*
- **ŽRTVE NEZGODA***

*Ono također ima veliki značaj za **DRUŠTVA ZA OSIGURANJE**, budući da čini znatan dio poslova neživotnog osiguranja u Zajednici*

*Obvezno osiguranje motornih vozila također utječe na **SLOBODNO KRETANJE LJUDI I VOZILA...**“*

Mudrost je pomiriti interese sva tri sudionika ovoga procesa:

- **OSIGURATELJA** (profit..., utjecaj liberalizacije na rješavanje odštetnih zahtjeva),
- **OSIGURANIKA** (što manja premija uz što šire pokriće..., troškovi zastupanja u parnici pokrenutoj protiv štetnika...),
- **OŠTEĆENIKA** (što **brža** i **potpuna naknada štete**; čl. 1090.
ZOO: “sud će, uzimajući u obzir i okolnosti koje su nastupile poslije prouzročene štete, dosuditi naknadu u iznosu koji je potreban da se oštećenikova materijalna situacija dovede u ono stanje u kojem bi se nalazila da nije bilo štetne radnje ili propuštanja“.

U 2016. broj osiguranih autobusa : 5.883; u ukupnom broju osiguranih vozila sudjeluju s 0,27% (HUO, Motorna vozila i osiguranje u 2016., str. 72.)

ZAKON O OBVEZNIM OSIGURANJIMA U PROMETU (NN 151/05)

- **Izmjene i dopune: NN 36/09; 75/09; 76/13; 152/14;**
- **Odluka o povećanju najniže osigurane svote temeljem ugovora o osiguranju od automobilske odgovornosti, NN 109/16.**
- **Utjecaj EU prava osiguranja od automobilske odgovornosti na naš sustav...usklađenost!**

NAJNIŽI IZNOSI POKRIĆA :

- › **do ulaska u EU: za autobuse – štete na osobama – 6,500.000,00 po štetnom događaju; štete na stvarima – 3.500.000,00 po štetnom događaju;**
- › **od ulaska RH u EU/1. srpnja 2013/ : (iznosi iz EU direktive : 1 milijun eura ; 5 milijuna eura) 42.750.000 kn za osobe, 8.550.000 kn za štete na stvarima – sve po jednom štetnom događaju;**

ODLUKA VLADE RH – OD 1.1. 2017.: 43.739.000,00 kuna štete na osobama, 9.394.000,00 za štete na stvarima – po štetnom događaju.

- › **čl. 26.,st. 1. : SVOTA KOJA VAŽI NA DAN ŠTETNOG DOGAĐAJA!**

- čl. 26., st. 1.: važnost **ugovorene svote**, ako je **veća od zakonom propisane najniže**
- **u međunarodnom prometu** primjenjuju se najniže propisane svote zemlje boravka ili ugovorene, ako su veće od propisanih!

Osigurane svote u nekim EU članicama:

ZEMLJA	ŠTETE NA OSOBAMA		ŠTETE NA STVARIMA	
	PO ŠTET.DOG.	PO OSOBI	PO ŠTET.DOG.	PO OSOBI
Austrija	5.800.00 €		1.200.000 €	
Belgija	neograničeno		111.802.803 €	
Češka		1.294.762 €	1.294.762 €	
Njemačka	7.500.000 €		1.120.000 €	
Danska	15.281.092 €		3.083.027 €	
Španjolska	70.000.000 €		15.000.000 €	
Francuska	neograničeno		1.120.000 €	
UK	neograničeno		1.422.880 €	
Italija	5.600.000 €		1.200.000 €	

Izvor: CoB, Minimum amounts of insurance coverage, 26.11.2015. U međuvremenu je EU Komisija korigirala najniže o. svote iz Direktive na 5,6 milijuna eura za štete na osobama i 1,2 milijuna eura za štete na stvarima – sve po jednom štetnom događaju

- **Kumuliranje osiguranih svota** kad su za štetu odgovorni vozači dva vozila
 - različita stajališta sudske prakse
- **Dragovoljno ugovaranje većih osiguranih svota** – doplatak na premiju obveznog osiguranja...sve do neograničenog pokrića.
* * * *
- **Premija za autobuse:** fiksna + premija po mjestima u autobusu
- Ovisnost o:
 - ➔ vrsti autobusa: turistički, gradski - prigradski, međugradski.
 - ➔ broju sjedećih/stajućih mjesta...Mjerodavna prometna dozvola;
 - ➔ mogućnost da se osiguratelj pozove na povećani rizik ?
- **Komercijalne tarife...**odluke uprava osiguravajućih društava...; flote vozila.
- Doplaci na premiju : za **rent a bus**, za najam autobusa bez vozača,

„UPORABA VOZILA“

HRVATSKO
DRUŠTVO
ZA TRANSPORTNO
PRAVO
*Croatian
Transport
Law
Association*

- **sudska praksa**
- vozilo kao **IZVOR POVEĆANE OPASNOSTI ...**
 - › rad motora,
 - › kretanje i stajanje tijekom kretanja,
 - › odnos pojmova „*uporaba*“ iz Zakona o obv. osig. u prometu i pojma „*pogon vozila*“ iz čl. 1068., st. 3.(„*motorno vozilo je u pogonu kad se koristi u svrhu kojoj je namijenjeno bez obzira radi li pri tome motor koji služi za njegovo kretanje*“),
 - › parkiranje i mirovanje ...,
 - › **požar** u kretanju i požar u mirovanju...
 - › presuda br. 162/13 (**slučaj Vnuk c. T.**) Europskog suda : pojam *uporaba* se odnosi na svaku uporabu vozila koja je u skladu s uobičajenom funkcijom toga vozila?

HRVATSKO
DRUŠTVO
ZA TRANSPORTNO
PRAVO
*Croatian
Transport
Law
Association*

JAVNA CESTA I OSTALE POVRŠINE NA KOJIMA SE ODVIJA PROMET

- Javne ceste ...definicija iz **Zakona o cestama** (NN 84/11, 22/13, 54/13, 148/13, 92/14) i **Zakona o sigurnosti prometa na cestama** (NN 67/08, 48/10, 74/11, 80/13, 158/13, 92/14, 64/15 i 108/17).
- „ **JAVNE CESTE** su ceste razvrstane kao javne ceste sukladno ovom Zakonu, koje svatko može koristiti na način i pod uvjetom određenim Zakonom i drugim propisima...čl. 2., st. 1. Zakona o cestama „ ,...autoceste, državne ceste, županijske ceste, lokalne ceste..
- **NERAZVRSTANA CESTA** je „površina koja se koristi za promet **po bilo kojoj osnovi** i koja je dostupna **većem broju raznih korisnika** (seoski, poljski, šumski putovi, putovi po nasipima za obranu od poplava, pristupne ceste, prostori za parkiranje, benzinske crpke, i sl. ““, čl. 2. Zakona o sigurnosti prometa na cestama.

ČISTA IMOVINSKA ŠTETA IZVAN OSIGURATELJNOG POKRIĆA

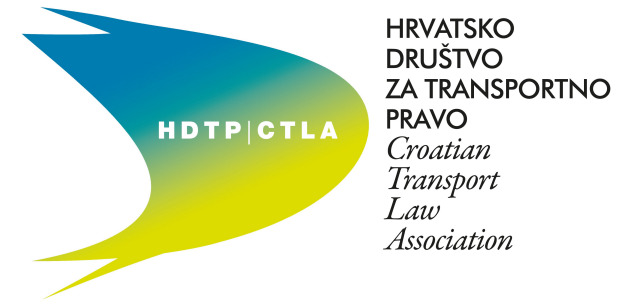
- Definicija **čiste imovinske štete**: šteta koja je nastala, ali nije posljedica smrti, ozljede, narušavanja zdravlja, uništenja ili oštećenja stvari neke (oštećene treće) osobe, arg. iz odredbe čl. 22., st. 1. Zakona o obveznim osiguranjima u prometu.

ROKOVI ZA RJEŠAVANJE ODŠTETNOG ZAHTEVA

- Rok iz čl. 12. Zakona o obveznim osiguranjima u prometu vrijedi za sva obvezna osiguranja u prometu;
- **EU pravo**: rok je **3 mjeseca** od dana primitka odštetnog zahtjeva;
- **OBVEZA OSIGURATELJA** u tom roku:
 - a) dati obrazloženu ponudu oštećeniku – ako su nesporni osnova odgovornosti i iznos štete, ili
 - b) dati obrazložen odgovor zašto nije u mogućnosti riješiti odštetni zahtjev.
- Rok prema Zakonu o obveznim osiguranjima u prometu - čl. 12. : **60 dana** od dana primitka odštetnog zahtjeva („ ...utvrditi osnovanost i visinu...“, te dostaviti podnositelju zahtjeva **obrazloženu ponudu** naknade štete ili **utemeljen odgovor** na sve točke iz odštetnog zahtjeva).

PROBLEMI S ROKOVIMA U PRAKSI

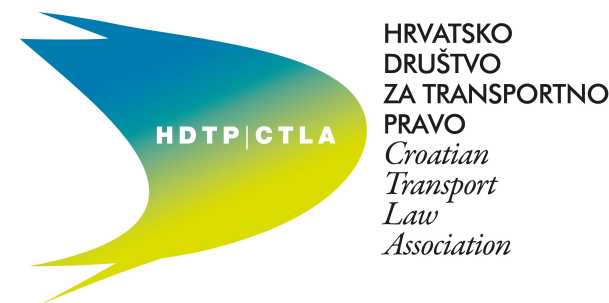

- Prekratki rokovi po Zakonu,
- Kakav mora biti odštetni zahtjev (dokumentiran...) ?
- Što znači „ **obrazložena ponuda** “ za naknadu štete?
- Što znači „ **utemeljen odgovor na sve točke iz odštetnog zahtjeva** “?
- Problematična funkcija **sankcija za kršenje odredbe o rokovima**: koja korist za oštećenoga ?
- Sadržaj pojma „ **nesporni iznos** “ iz st. 3., čl. 12. Zakona i obveza osiguratelja isplatiti predujam, ako osnova odgovornosti nije sporna, a iznos štete nije utvrđen;
- sudbina **izvansudske nagodbe**?

OBVEZNO OSIGURANJE PUTNIKA U JAVNOM PROMETU OD POSLJEDICA NESRETNOG SLUČAJA

- tradicionalno osiguranje uvedeno još davne 1976.g. Zakonom o osnovama osiguranja imovine i osoba (Sl.list SFRJ, 24/76);
- prema podacima Hrvatskog ureda za osiguranje (Motorna vozila i osiguranje u 2016., Zagreb, 2017., str. 152) , u 2016.g. bilo je **8.744 osiguranja**, s ukupno zaračunatom bruto **premijom od 5.255.935 kn**;
- u istoj godini zabilježeno je **35 (likvidiranih) šteta** u **vrijednosti od 321.625 kn**;

OBVEZNO OSIGURANJE PUTNIKA JE UGOVORNO OSIGURANJE (REV. VSRH 360/2002, 11.2. 2004.)

OBVEZNIK SKLAPANJA UGOVORA

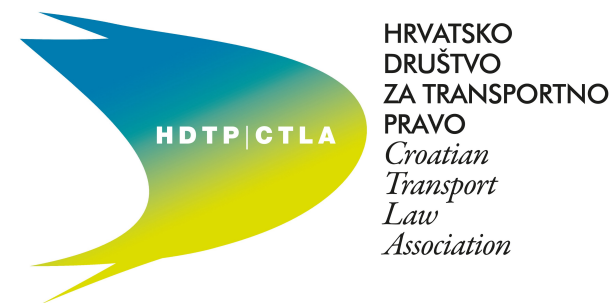
- › vlasnici prijevoznih sredstava koja se koriste za prijevoz putnika u javnom prometu;
- › vlasnici autobusa kojima se obavlja javni prijevoz u gradskom, međugradskom i međunarodnom linijskom i izvanlinijskom prometu;
- › vlasnici autobusa koji prevoze radnike na posao i s posla,
- › vlasnici autobusa koji prevoze turiste
- › korisnici prijevoznog sredstva, v. čl. 4., st. 3. Zakona o obveznim osiguranjima putnika....

Nabrajanje obveznika sklapanja ugovora **nije *numerus clausus*!**

Obvezno osiguranje putnika u javnom prometu svrstano je u skupinu **neživotna osiguranja**, vrsta **osiguranje od nezgode 01**, rizik u okviru vrste 01.07. (v. čl. 5. i 7. Pravilnika HANFA-e o razvrstavanju vrsta rizika po skupinama i vrstama osiguranja, NN 23/16; 27/16) – osiguranje od nezgode, a po Zakonu o obveznim odnosima u **osiguranje osoba**.

- Obvezno osiguranje putnika – kao **ugovor u korist trećega?**
„Ugovor o osiguranju u korist trećega je ugovor iz kojega treća osoba neposredno stječe pravo od jedne ugovorne stranke zahtijevati izvršenje odgovarajuće radnje, a ovaj mu je obavezan tu radnju ispuniti“.
- **Korisnik iz ugovora** – sukladno uvjetima osiguranja

DEFINICIJA *PUTNIKA*

Putnik je (čl. 18. ZOOP) :

- Osobe koje se **radi putovanja** nalaze u jednom od prijevoznih sredstava određenim za obavljanje javnog prometa, bez obzira jesu li već kupile kartu;
- Osobe koje se nalaze **u krugu** kolodvora, pristaništa, zračne luke,
- Osobe koje se nalaze **u neposrednoj blizini** prijevoznog sredstva prije ukrcavanja, odnosno nakon iskrcavanja, koje su namjeravale putovati određenim prijevoznim sredstvom ili su s njime putovale.

PROBLEM:

- **slijepih putnika**: isključeni iz osiguranja? Arg. iz st. 2. – nemaju pravo na besplatnu vožnju.
- **Konduktera, radnika i vozača u dvojnoj posadi** koji se odmaraju tijekom vožnje

POJAM **NESRETNOG SLUČAJA** (NEZGODA)

- Uvjeti osiguranja

POJAM **INVALIDITETA**

- **Uvjeti osiguranja**
- **Tablice invaliditeta, dio uvjeta osiguranja, dio ugovora o osiguranju**

NAJNIŽE OSIGURANE SVOTE

HRVATSKO
DRUŠTVO
ZA TRANSPORTNO
PRAVO
*Croatian
Transport
Law
Association*

- a) Za slučaj **SMRTI** – 40.000,00 kn po jednom putniku
- b) Za slučaj **INVALIDITETA** – 80.000,00 kn po jednom putniku

KRITIKA:

- Vrlo niske osigurane svote, nisu ažurirane
- **Pokriće samo dva rizika: smrt i invaliditet**; jugosl. Zakon o osnovama sustava osiguranje imovine i osoba uključivao je rizik smrti, rizika gubitka opće radne sposobnosti, rizik prolazne nesposobnosti za rad (u obliku naknade za gubitak zarade i stvarnih troškova liječenja – uz određivanje najmanje osigurane svote za taj rizik); slično i slovenski Zakon, čl.12. „za slučaj privremene radne nesposobnosti na ime izgubljenog prihoda i nužnih troškova liječenja 2.100 eura;
- Nije definirano **koja vrsta invalidnosti** se osigurava – opći, profesionalni ...

KUMULACIJA PRAVA

- Jugoslavenko rješenje: nema kumulacije ;
čl. 13. slovenskog Zakona o obv. zavarovanjih v prometu – putnik nema pravo na kumulaciju;
- Hrvatski Zakon o osiguranju iz 1994. (NN br. 9/94), čl. 76., dopušta kumulaciju;
- Čl. 22. ZOOP – putnik **ima pravo na kumulaciju** odštetnog prava na naknadu štete od odgovorne osobe i prava na isplatu osigurnine po ugovoru o osiguranju putnika, što je u skladu s odredbom čl. 972. , st. 2. ZOO.
- Je li moguće ugovoriti obvezno osiguranje putnika u javnom prijevozu od posljedica nesretnog slučaja kao osiguranje od odgovornosti u smislu odredbe čl. 972.st.3. (*„Odredbe iz st. 1. i 2. ovoga članka ne odnose se na slučaj kad je osiguranje od posljedica nesretnog slučaja ugovoreno kao osiguranje od odgovornosti“*),
 - › kod obveznog osiguranja?
 - › kod dobrovoljnog osiguranja – povećanja osiguranih svota ?

PROBLEM NAPLATE PREMIJE SUDSKIM PUTEM

**Vrijedi li i za obvezno osiguranje putnika u javnom
prometu odredba ZOO-čl. 969., st. 1. :**

***„Ako ugovaratelj osiguranja života, odnosno osiguranja od
nesretnog slučaja ne plati premiju o dospjelosti, osiguratelj
nema pravo njezinu naplatu zahtijevati sudskim putem“ .***

TERITORIJALNA VALJANOST OSIGURANJA PUTNIKA U JAVNOM PROMETU...

HVALA NA POZORNOSTI